

SIGNAALGESPREK

**Ik wil... tot concrete ideeën, koersinzicht en
verdieping van relaties komen**

Wat houdt het in?

Je organiseert een sessie van twee tot drie uur waarin je een groep mensen uitnodigt die actief is in een specifiek domein. Als redactie bepaal je het thema aan de hand van een actuele journalistieke vraag, maar de inhoudelijke invulling is aan de deelnemers. In het gesprek verzamel je signalen over wat er leeft, welke uitdagingen er zijn en waar eventuele blinde vlekken zitten in de verslaggeving. Vervolgens verken je samen hoe je deze inzichten opvolgt: door verhalen, samenwerking of vervolgonderzoek.

Waar pas je het toe?

De voorkeur gaat uit naar de eigen redactie, omdat je daarmee laat zien dat je de deur openzet voor je publiek. Maar let op de bereikbaarheid. Je kunt ook kiezen voor een andere plek waar de doelgroep zich prettig voelt, informeel maar doelgericht. Let er dan wel op dat het een besloten omgeving is, waar mensen zich vrij voelen om te praten.

Wanneer zet je het in?

Als je meer wilt schrijven over een bepaald thema, maar geen ideeën meer hebt. Als je signalen krijgt dat groepen zich niet herkennen in de berichtgeving. Als je de band met je publiek wilt verstevigen. Als je een onderwerp of gebied (nog) beter wilt begrijpen. Of wilt 'intappen' in een doelgroep en deze ook een handje wilt helpen.

Waarom werkt het?

Omdat je – in tegenstelling tot bij een pop-up redactie – mensen niet direct vraagt welke verhalen ze hebben. Daar kom je achter door met ze in gesprek te gaan over hun leefwereld. Je neemt deelnemers serieus doordat je ze niet alleen bevraagt, maar ook laat meedenken over vervolgstappen. En omdat je een veilige omgeving creëert, waarin mensen alles mogen zeggen wat ze willen, zonder dat het direct gepubliceerd wordt. Omdat de deelnemers vaak al actief zijn in het onderwerp, leveren ze rijke inzichten en concrete ideeën aan, zonder dat je maandenlang veldwerk hoeft te doen.

Hoe pak je het aan?

1. Kies een thema (zoals: jeugdbendes, asielcrisis, woningbouw, etc.) of doelgroep (zoals: jonge ouders, nieuwe inwoners van een gemeente, activisten, etc.) waarin je je wilt verdiepen.
2. Onderzoek of deze toevallig al in je netwerk zitten (bijv. reageren ze online onder je berichten? Sturen ze ingezonden brieven?)
3. Stel een lijst op van relevante 'denkers en doeners', dat zijn de deelnemers (denk aan ervaringsdeskundigen, experts, vrijwilligers die op dit vlak actief zijn).
4. Nodig 6–10 mensen uit voor een sessie van 3 uur. Als het nodig is, bijvoorbeeld vanwege leeftijd of gezondheid, kun je de sessie in minder tijd doen.
5. Zorg voor een goede moderator en een co-host vanuit de redactie. De eerste is gespreksleider, de ander vooral aanwezig om goed te luisteren en verhalen te 'scouten'. Als er vermoedens zijn dat er veel wantrouwen is tegenover de redactie, eventueel beter met een externe moderator.
6. Structureer het gesprek in drie delen:
 - a Een kennismakingsronde met uitwisseling van ervaringen en uitdagingen.
 - b Brainstorm over mogelijke oplossingen voor uitdagingen of invalshoeken voor verhalen – wij werken vaak met brainwriting.
 - c Bespreking van vervolgstappen (redactioneel, journalistiek of samenwerking).
7. Leg inzichten vast en maak een overzicht van mogelijke vervolgstapies.
8. Deel deze met de deelnemers en plan een vervolg in (digitaal en waar mogelijk ook live).

Zoeken

Wat levert het op?

- 2 tot 5 relevante verhaalideeën, die beter worden gelezen.
- Inzichten voor redactionele koers of tone of voice, woordkeuze.
- Nieuwe rubriek- of formatsuggesties.
- Deelnemers geven aan dat ze een sterkere band met het medium ervaren.
- Meer draagvlak en zichtbaarheid van je journalistiek.
- Deelnemers gaan elkaar helpen om dingen gedaan te krijgen.

Let op...

- Zorg voor duidelijke opvolging, anders raken mensen teleurgesteld.
- Maak duidelijk dat het niet 'u roept, wij draaien' is (zowel relevant voor journalisten als deelnemers) maar ook niet andersom.
- Documenteer het gesprek goed, zodat inzichten niet verloren gaan.
- Plan tijd in om (verhaal)ideeën daadwerkelijk op te pakken.
- Bewaak groepsdynamiek, zodat iedereen die wil aan het woord komt.

Zo wil ik het aan de man/vrouw/mens brengen...

Leid een aantal journalisten op tot signaalmeesters. Geef hen tools en formats, zodat ze binnen hun eigen redactie de methode uitrollen.

Journalisten halen veel uit Signaalgesprekken

Bij Mediahuis West zijn verschillende Signaalgesprekken gehouden met wisselende groepen. De resultaten verrasten zowel de deelnemers als de journalisten die als toehoorder aansloten. “Mijn netwerk is in die paar uur flink gegroeid.”

Tekst Michiel Snik

Onder jongeren in Purmerend groeit de criminaliteit snel, zelfs sneller dan in vergelijkbare steden. Verschillende instanties proberen deze groei tegen te gaan, maar het lijkt niet echt te lukken. Er ontstaan ook bendes die met elkaar concurreren. Onlangs werd een jongeman neergestoken vlak bij een jongerencentrum, en op het station van Purmerend werd een andere jongeman doodgeschoten na een ruzie.

De redactie van de regionale krant Dagblad Waterland (editie van het Noordhollands Dagblad) heeft moeite om contact te krijgen met jongeren. De berichtgeving over de dodelijke schietpartij en de steekpartij ervoor zorgde voor groeiend wantrouwen bij de jeugdhulpverlening in Purmerend richting de media. Volgens hen zijn journalisten vooral uit op sensatie en hebben ze geen echte interesse in de achterliggende oorzaken.

“Het mooie was dat iedereen graag een vervolg wil, omdat ze er allemaal wat aan hadden door de gedeelde kennis.”

Bij het Signaalgesprek waren niet alleen hulpverleners aanwezig, maar ook buurtmoeders, vrijwilligers, de voorzitter van de plaatselijke voetbalclub en iemand die culturele activiteiten voor jongeren organiseert. Een Signaalgesprek heeft ook als doel het vertrouwen in de journalistiek een boost te geven. Dat werkte bij dit gesprek prima, zo constateert journalist Debbie de Vries van Dagblad Waterland. „Tijdens het gesprek konden we goed uitleggen waarom bepaalde beslissingen zijn genomen. Er werd open gesproken over wat niet goed ging, en anderen deelden hun mening. Dat leidde ook tot veel ideeën voor verhalen. In een paar uur kreeg ik dankzij de discussie eveneens een hoop nieuwe inzichten. Dat lukt nooit als je mensen apart spreekt. En mijn netwerk is in die paar uur flink gegroeid.”

Dat er een gespreksleider uit de media was en dat de journalist als toehoorder meeluisterde, vond De Vries ook een groot pluspunt. „Zo ben je veel meer onderdeel van het gesprek. Je kunt beter luisteren als anderen, met elkaar in discussie gaan, via de vragen van de gespreksleider. Het mooie was dat iedereen graag een vervolg wil, omdat ze er allemaal wat aan hadden door de gedeelde kennis.”

Dromen

Ook de redactie van de Alkmaarsche Courant vindt het lastig om een goed netwerk op te bouwen met jongeren tussen 15 en 25 jaar. Wat houdt hen bezig? Welke problemen ervaren ze in de stad? Wat zijn hun dromen en wensen? Om daar meer inzicht in te krijgen, organiseerden ze een Signaalgesprek met negen jongeren die allerlei initiatieven ondernemen. STAD Alkmaar, een jongerencentrum, hielp hierbij. Het gesprek vond plaats in het jongerencentrum.

“Ik denk dat ik met een volgend Signaalgesprek nog dieper kan begrijpen wat er speelt in deze groep.”

„Waanzinnig dat een gesprek van maar twee uur zoveel kan opleveren waarvan ik echt geen idee had”, zegt verslaggeefster Jana Flekken van de Alkmaarsche Courant. „Ik kan hier wel vijf, zes onderwerpen uithalen die ik anders nooit had geweten. Zoals het verhaal van Maaïke Koster die met Marloes Vader een creatieve workshop gaat houden. En dan heb ik ook nieuwe contacten opgedaan. Niet alle verhalen die verteld werden, zijn geschikt voor de krant, maar het gaf mij wel een veel beter beeld van wat er speelt. Het mooiste was dat de jongeren met elkaar in discussie gingen. Ik hoefde als journalist alleen maar te luisteren en af en toe een verduidelijkende vraag te stellen.”

Jana wil graag een vervolg aan het gesprek geven. „Ik denk dat ik met een volgend Signaalgesprek nog dieper kan begrijpen wat er speelt in deze groep. En het mooie is dat ze meteen een WhatsApp-groep hebben gemaakt waar ik ook in zit, zodat we elkaar op de hoogte kunnen houden.”

Door een Signaalgesprek kwam redacteur Flekken in contact met jongeren uit Alkmaar. Marloes Vader (links) en Maaïke Koster tatoeëren in de Alkmaarse watertoren. Fotocredit: Erna Faust.